

Vi skulle inte
bli svenskar.
Vi skulle lyda.

Våld mot kvinnor och flickor från andra kulturer.

De kvinnor/flickor som intervjuats för denna skrift lever alla under hot. För att försvåra identifieringen har namn och vissa andra detaljer ändrats. Men huvuddragen i berättelserna är korrekta, och det betyder att personer som lev/lever nära de intervjuade – främst de som står för hoten – skulle kunna känna igen sig.

Det kan leda till ytterligare hot och mer våld.

Därför vill vi understryka att eftertryck av längre partier i intervjuerna är förbjudet, för att skydda de modiga kvinnor som trots allt valt att ställa upp och berätta sin historia.

Varför en skrift om våldsutsatta kvinnor och flickor från andra kulturer?

Efter förslag i Kvinnofridspropositionen 1998 skärpte Sveriges Riksdag lagstiftningen vad gäller våld mot kvinnor i nära relationer.

Sommaren 2000 inrättade regeringen Nationellt Råd för Kvinnofrid. Detta råd har i uppdrag att fördjupa kunskaperna om mäns våld mot kvinnor, samt finna ytterligare vägar för att skydda kvinnor från det våld som alltjämt förekommer.

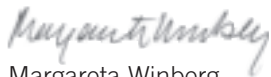
Våren 2002 fick Nationellt Råd för Kvinnofrid i uppdrag att tillsammans med organisationer för invandrar-kvinnor utveckla några projekt som skulle belysa deras medlemmars problemställningar ur ett jämställdhets- och integrationsperspektiv. Många kvinnor och flickor lever i en vardag av ofrihet, tvång, hot och våld.

Ett av de önskemål som diskuterades fram var att en skrift skulle framställas med kvinnors berättelser om sina liv i skuggan av ett fysiskt och psykiskt förtryck. Kunskapen om hur vardagen ter sig för en del av de kvinnor med utländsk bakgrund som lever i Sverige är alltför ringa. För att kunna stödja och hjälpa måste kunskap finnas. Alla i samhället måste våga se, lyssna och handla.

Karin Alfredsson har som journalist arbetat med jämställdhetsfrågor under många år. Karin Alfredsson fick i uppdrag att sammanställa denna skrift som vi givit namnet "Vi skulle lyda. Vi skulle inte bli svenskar. – Våld mot kvinnor och flickor från andra kulturer."

De erfarenheter som finns gällande mäns våld mot kvinnor hos olika frivilligorganisationer, kvinnojourer och invandrarorganisationer måste tas till vara. Skriften som Du håller i din hand kan vara ett hjälpmedel för att inleda diskussioner, starta verksamheter eller kräva engagemang. Vi måste agera tillsammans för att kvinnofrid skall råda – för alla!

Stockholm i mars 2003

Margareta Winberg
Ordförande
Nationellt Råd för Kvinnofrid

Ingegerd Sahlström
Projektledare
Nationellt Råd för Kvinnofrid

Innehåll

Förord	1
Inledning	3
Kauthar, 18 år, från Iran	4
Chan, 23 år, från Thailand	12
Marjam, 36 år, från Irak	18
Sol, 41 år, från Syrien	24
Nadja, 46 år, från Ryssland	30
Avin, 14 år, från Irak	38
Adresser	44

Texter av Karin Alfredsson

”Våld mot invandrarkvinnor och flickor i patriarkala familjer”

Det var arbetsnamnet för den skrift du nu håller i handen.

Svårigheterna inställde sig genast:

Vad är våld? Mord och misshandel förstås, och uttalade hot. Men hur är det med kontroll, övervakning, ryktesspridning, stenhårda regler? Och vem är ”invandrare”?

Danskan och amerikanskan, eller enbart utom-europeiska kvinnor från ”främmande” kulturer?

Finns patriarkatet främst i muslimska länder, eller mitt ibland oss, mer eller mindre uttalat?

Å ena sidan kunde vi hösten 2002 läsa i tidningen om en helsvensk pappa som avlyssnat och kontrollerat sin familj med hjälp av avancerad utrustning. Han förbjöd dem att vistas i vissa rum, spelade in deras telefonsamtal och misshandlade dem som ett led i ”uppfostran”. Helsvenskt, men utan diskussion en ”patriarkal miljö”.

Å andra sidan accepteras inte denne svenske pappas uppförande i något svenskt sammanhang och hustrun och barnen hade inga svårigheter att få stöd i sin omgivning när de berättade.

Den kontrollerande pappan från vissa andra delar av världen kan uppmuntras av sin omgivning, till och med om han mördar sin dotter. Och den protesterande dottern kan ha mycket svårt att få gehör i sin familj och omgivning.

Fortfarande riktar sig den absoluta huvuddelen av allt våld mot kvinnor i Sverige mot helsvenska kvinnor, av helsvenska män. I den största undersökning som gjorts i Sverige (”Slagen dam” 2001) svarade 11 procent av de sammanboende kvinnorna att de utsatts för våld av sin man. 28 procent av de kvinnor som skilt sig eller flyttat isär har utsatts för våld av den före detta mannen. De flesta av dessa kvinnor, och de män som skadat dem, är födda och uppvuxna i Sverige.

Jämför man den uppmärksamhet detta vardagsvåld får med hedersmords-debatten kan det bli lite svårt med balansen.

Av 164 män som mördade en närstående kvinna 1990–99 var 104 födda i Sverige. Bland de utlandsfödda dominerar européerna och den enskilt största gruppen kommer från Finland.

Och mitt i alltihop blossar en upprörd debatt upp, för eller emot kulturella förklaringar till våld.

Hur hanterar man alla dessa fakta och opinioner i en skrift på 48 sidor?

Jag bestämde mig för att söka upp några av de kvinnor det handlar om.

Med hjälp av kvinnojourer runt om i landet fick jag träffa Nadja, Kauthar, Chan, Marjam, Sol och Avin.

De har två saker gemensamt: de är födda utanför Sverige och de är utsatta för hot och våld från män de har älskat. För övrigt är deras berättelser sinsemellan mycket olika.

Karin Alfredsson

KAUTHAR, 18 ÅR, FRÅN IRAN

"...OCH DET VAR DEFINITIVT INTE MENINGEN
ATT VI SKULLE BLI SVENSKAR."

– Jag tänkte att om jag hade en kniv när någon av dem slog mig kunde jag döda, och det skulle vara självförsvar. Men jag kunde ju aldrig döda båda två samtidigt, så en av dem skulle ändå vara kvar och komma hem från jobbet så småningom...

Kauthar talar om sina föräldrar.

Efter 18 år med kontroll, förtryck och misshandel blev hon tvungen att hitta en väg ut. Dråp i självförsvar avskrev hon ganska snabbt. Att mörda båda föräldrarna, och sedan ta sitt straff för att rädda sina syskons framtid, verkade ett tag vara en utväg. Men så insåg hon att de föräldralösa småsyskonen säkert skulle placeras hos någon släkting eller skickas tillbaka till hemlandet. Det kunde bli ännu värre.

Nej. Det enda som återstod var att lämna familjen för att rädda sig själv.

– Det värsta är att jag inte får träffa mina syskon. Kanske får jag aldrig se dem växa upp. Det är hemskt.

Vi har stämt träff i kvinnojourens lokaler i Kauthars nya hemstad, 80 mil från det gamla hemmet i Stockholm.

Det snöar och Kauthars gymnastikskor har blivit blöta. Hon är klädd i lite för långa jeans och en stickad polotröja. Som en alldeles vanlig 18-årig gymnasist. Hennes bruna ögon och mörkbruna hår ser kanske inte helt nordiska ut, men hennes svenska är oklanderlig. Nästan lite väl perfekt för en tonåring. Håret räcker till axlarna och ögonbrynen är plockade. I en påse från HM har hon en ny mascara som hon ska prova när vi är färdiga.

Är dessa detaljer något att fördjupa sig i?

Ja, för fram till för fem månader sedan var det mesta helt förbjudet. I Kauthars familj tolererades

inget smink, inga jeans, inga tajta tröjor. Hon hade lång kjol, för stora tröjor och slöja, både i skolan och hemma på balkongen. Hennes hår räckte ner till stjärten, och fick inte klippas.

Nu har hon klippt av en halv meter och tycker hon är korthårig.

Hela hon är ett regelbrott konstaterar hon, både förtjust och förskräckt.

– Ett tag hade jag bara stringtrosor, fast det är ganska obekvämt. Och urringade toppar. När jag någon gång dricker en cider tänker jag "det innehåller alkohol!"

– Allt riktar sig mot mina föräldrar. "Ha! Där får ni! Ni bestämmer inte längre!"

Ändå känns Kauthars utsvävningar mycket måttliga. Hon vill bara vara alldeles normal. Inte märkas. Hon sminkar sig försiktigt, bar mage är inte att tänka på och hon dricker aldrig något starkare än cider. Men, förklarar hon och visar med händerna:

– Om man tidigare bara tillåts balansera på en mycket smal lina (visar ett streck) är det här nya utrymmet (visar någon decimeter) alldeles tillräckligt medan en del svenska ungdomar måste flytta gränserna ända hit ut (visar med utbredda armar).

– Men jag funderar på att pierca mig. Jag vet inte bara var....

– Men det är säkert. Jag ska pierca mig!

– Så upprörda de skulle bli om de visste.

Naturligtvis var det inte på grund av klädreglerna Kauthar funderade på att mörda sina föräldrar. Det nya utseendet är bara en liten del av Kauthars nya liv. Ett liv som erbjuder stor frihet, men också ensamhet och skräck.

Låt oss börja från början:

– Min familj flydde till Sverige när jag var fem år. Min pappa var politisk flykting men hans dröm har alltid varit att flytta tillbaka. Det var aldrig meningen att vi skulle bo här, och det var definitivt inte meningen att vi skulle bli svenskar. Mina föräldrar har aldrig haft några svenska vänner, och det skulle inte vi barn ha heller.

Kauthar har fyra yngre syskon och båda föräldrarna arbetar heltid. Det mesta av ansvaret för hushållsarbetet lades på den äldsta dottern:

– Jag skulle komma hem genast efter skolan för att städa, laga mat och diska. Mamma eller pappa ringde från sina jobb för att kolla om jag var hemma och det fanns alltid massor att göra. Jag hann inte ens göra mina läxor. Ibland kollade de om jag dammat ordentligt i bokhyllorna och om resultatet inte var tillräckligt bra fick jag stryk. Det hände till och med att mamma hällde ut skräp på en matta som jag precis dammsugit för att få en anledning att straffa mig.

Straffet kunde vara husarrest – under en vecka fick hon inte gå till skolan – eller misshandel.

– Pappa slog mig med knytnäven eller med något tillhygge. Ett bälte, en sandal, något han hade i närheten. Jag hade ofta blåmärken.

Både mamman och pappan misshandlade Kauthar, men mamman mer psykiskt än fysiskt:

– Hon är lika hemsk om inte hemskare. "Du är så ful", sa hon. "Jag önskar att du aldrig hade fötts."

Hur Kauthar än ansträngde sig dög det aldrig i mammans ögon. Hon var duktig i skolan, men aldrig tillräckligt duktig.

– När jag kom hem och hade fått MVG på ett prov kollade mamma om jag verkligen svarat exakt rätt på alla frågor. Om jag missat något klagade hon.

Kauthars lillasyster hade ännu bättre betyg, och Kauthar fick skäll:

– När jag svarade att jag ju inte hann läsa läxorna, eftersom jag hade så mycket hemarbetet blev svaret att om jag inte skötte sysslorna hemma skulle jag inte få gå i skolan alls.

Var det ingen i skolan som märkte något? Lärarna? Kompisarna?

– När jag var ungefär 10 år kom jag till skolan med ett jättestort blåmärke och läraren frågade. Jag sa att jag fallit i en trappa, och då var hon nöjd. Jag tror inte lärarna ville veta. De borde ha kunnat lägga ihop två och två. Mina syskon hade också ofta blåmärken.

– Jag ville absolut inte berätta för då skulle kanske lärarna ringa till mina föräldrar och då skulle allt bara bli värre.

– Jag tänkte att mina klasskamrater borde undra. Jag hade ju ofta blåmärken som syntes när jag bytte om till gymnastiken eller kavlade upp ärmarna i hemkunskapen. Men ingen sa något.

Fick du gå på gymnastiken?

– Ja. Mamma och pappa trodde att vi hade olika gymnastikgrupper för pojkar och flickor. Det hade vi inte alltid, men det fick dom tro. Jag minns en gång när jag höll på att försäga mig när jag berättade om en basketmatch: "Och sedan passade jag till Alexand....ra."

– Men jag fick inte lära mig simma. Badhuset var förbjudet "av religiösa skäl". Vi var många muslimska flickor som inte fick gå på simningen.

– Jag begriper inte att skolan tillät det. Det är viktigt att kunna simma. Jag försöker lära mig nu men det är svårt. Skolan hade väl kunnat lösa det med speciella simklasser för bara oss muslimska flickor. Men där fick föräldrarna bara bestämma.

Det tycker jag är fel.

Kauthars föräldrar, främst pappan, är troende muslim.

– Han besökte ofta moskén och ville att vi skulle bli goda muslimer. Vi hade en parabol och kunde titta på hemlandets TV-program. Det var vårt ansvar att hålla reda på när de religiösa programmen sändes, och sitta med pappa och titta. Missade vi fick vi stryk. Programmen handlade om tolkning av Koranen. De var jättetråkiga och ofta helt obegripliga. Det hände att vi somnade.

Många av de regler som barnen hade att hålla sig till motiverade fadern med islam. Men egentligen handlade det inte om religion, tror Kauthar:

– Jag tror att dom bara ville ha oss på plats, utan opposition. Vi skulle lyda, och vi skulle inte bli svenskar.

Kauthars mamma och pappa har också växt upp med en örfil då och då.

– Men inte med regelbunden misshandel. Jag har blivit slagen så länge jag minns. Det vi utsattes för var något annat än vanlig barnaga. Det handlade om Sverige.

Alla syskonen misshandlades, men det var värst för Kauthar. Dels för att hon var äldst, och skulle vara en förebild för de yngre syskonen, dels för att hon var flicka.

– Min yngre bror hade lite mer frihet och fick träffa kompisar efter skolan ibland om mamma och pappa visste att det var en bra muslimsk pojke han umgicks med.

Kauthar själv minns de fåtaliga gånger när hon fått tillåtelse att träffa en utvald muslimsk flickkamrat efter skolan. Att umgås med pojkar var helt otänkbart, "självlklart i det område där vi kommer ifrån".

Att Kauthar var äldst gav mer ansvar, mindre frihet – men också en växande motkraft.

– Jag tyckte att jag måste få mina föräldrar att begripa, för mina syskons skull.

– De tyckte att de måste få mig att lyda. Jag hade en egen vilja, det märktes mer och mer, och den skulle kväsas.

– Samtidigt var jag rädd. När Fadime Sahindal mördades sa pappa "rätt åt henne, hon borde ha insett vad som skulle komma". Jag uppförde mig i stort sett som den snälla flicka jag förväntades vara, men om jag levte på ett annat sätt vet jag inte vad som hänt. De hände att pappa sa "Om du gör något som är fel vaknar du aldrig mer".

Kauthar är uppvuxen med begreppet "heder". Hedern betyder allt för familjen, och är främst kopplad till de unga flickornas beteende. "Har du ingen heder i kroppen!?" är en tung anklagelse i Kauthars familj.

När Kauthar skulle börja sista året i gymnasiet drogs snaran åt. Föräldrarna började tala om att hon nog borde sluta skolan för att hinna med hushållsarbetet bättre. Flera landsmän hörde av sig för att med föräldrarna diskutera äktenskap med den nu giftasvuxna Kauthar.

– Jag hade inte haft något att säga till om i ett sådant äktenskapsarrangemang.

Familjen, som levte mycket isolerat sedan de kom till Sverige, började umgås med fler släktingar och landsmän. Trycket på den äldsta dottern ökade.

– Jag insåg att jag var tvungen att rymma om jag skulle klara mig. Men jag måste vänta tills jag fyllde 18, för då var jag myndig och de hade ingen juridisk makt över mig längre.

Kauthars pappa märkte att något var på gång. "Om du ens tänker tanken att göra något dumt

kommer jag att veta det i förväg” hotade han.

I samband med misshandeln hade Kauthar då och då ringt jourtelefonen hos Bris, Barnens rätt i samhället. Där fick hon numret till Rädda Barnen. I skolan träffade hon Rädda Barnen-kontakten och en kvinna från en kvinnojour.

– Jag ville inte polisanmäla mina föräldrar. Jag förstod att deras ord skulle stå emot mina, jag hade inga skador som bevisade min historia. Och sedan skulle jag aldrig klara en rättegång. Jag skulle få panik av att sitta i samma rum som min pappa. Jag skulle inte kunna andas. Och efteråt, oavsett hur det gick, skulle mina syskon få ta smällen.

Tillsammans med kvinnojouren, Rädda Barnen och socialtjänsten i hemkommunen planerade hon i hemlighet för flykten.

Så fyllde hon 18 år.

Den sista dagen hon gick till skolan hade hon inga böcker i skolväskan. Istället hade hon sitt pass, sina betyg, andra viktiga papper från skolan, ID-kort, bilder på och minnen från syskonen, mobiltelefonen och laddaren till mobilen. Nästan inga kläder. Omedelbart bytte hon kort i mobilen och hade ett nytt nummer. När föräldrarna började ringa henne i den telefon de skaffat för att kontrollera henne var hon försvunnen.

Kauthar höll på att byta bostadsort och liv.

–Socialtanten frågade ”Kan du inte lösa det här inom familjen?” Jag började nästan skratta. ”Skulle jag vara här i så fall!?”

Kauthar vet vad hon vill med sitt liv. Det viktigaste är en bra utbildning. Hon är mycket duktig i språk och skriver gärna och bra. Drömmen är att bli journalist, under ett annat namn. I den nya hemstaden finns en bra journalistutbildning. Den är Kauthars mål efter gymnasiet.

– Jag visste att jag inte ville flytta runt utan ville

hitta ett nytt hem där jag kunde stanna.

Kvinnojouren i den nya hemstaden inkvarterade henne den första tiden. Nu har hon fått en lägenhet i andra hand.

Hon går sitt sista år i gymnasiet, med ett nytt namn, i en ny skola, i en ny stad, i en helt annan del av landet. Så länge hon fortfarande går i skolan betalas hyran av socialtjänsten i hemkommunen. De enda som vet vad som hänt är jourkvinnorna på kvinnojouren. Till sina nya klasskamrater har hon bara sagt att hon har egen lägenhet eftersom hon ”inte kom överens med sina föräldrar”.

– Det händer ju svenska ungdomar också.

Ingen hemma vet var hon är. De sista dagarna berättade hon för några skolkamrater att hon tänkte flytta, men sedan flykten var ett faktum har hon inte varit i kontakt med någon. Hon får inte för polisen och socialtjänsten.

– Ett år bör ha gått innan jag tar kontakt med någon hemifrån. Jag vet att mina föräldrar letar efter mig. De har ringt mina kompisar och frågat och polisanmält mitt försvinnande. Polisen sa bara att eftersom jag är 18 år har jag rätt att åka bort utan att berätta var. Polisen vet att jag håller mig undan och att jag mår bra. Jag ska få ett nytt officiellt namn men det tar tid.

– Om mamma och pappa fick veta var jag är skulle de komma...

Kauthars bitterhet lyser igenom när hon beskriver hur hennes mamma ”spelar sorgsen” hos polisen och ”låtsas oroa sig” inför hennes kamrater.

Kan det inte var så då, att de faktiskt är ledsna och oroliga?

– Det tror jag inte. Mamma har alltid sagt att hon önskade att jag var död och pappa har aldrig visat några känslor. Jag fick aldrig höra att jag gjorde

något bra, varken i skolan eller hemma.

– De säger att jag har stuckit med en pojkvän. Så dum skulle jag aldrig vara! Att efter allt det här hänga upp mitt liv på en kille!

Nej, Kauthar är fast besluten att klara sig själv. Först ska hon ta studenten. Med mössan direkt på håret, utan slöja. I bästa fall kan några av hennes gamla klasskamrater komma och fira henne. Hon vet exakt när hennes nya skola firar studentexamen och det är inte samtidigt som den gamla. Kanske kan några gamla kompisar komma.

Om inte gymnasiebetygen räcker för drömutbildningen får hon läsa upp dem på KomVux. Men först tänker hon jobba ett år för att kunna betala hyran för en egen lägenhet, hyrd i hennes nya namn, och köpa egna möbler. Hittills har hon köpt matta och dammsugare – ”jag vill ha rent omkring mig!” – och en gång bjöd hon hem sina nya vänner.

– Vi åt tacos och stolarna räckte nästan inte. Men det var kul!

Kauthar ångrar inte sitt stora steg.

– Jag är fri och får bestämma över mitt eget liv. Jag behöver inte diska genast om jag inte vill och ingen slår mig om jag inte lyder. Jag får gå i skolan och utbilda mig till det jag vill. Om jag inte vill gifta mig behöver jag inte.

Ändå är vardagen ofta tung.

– Ibland blir jag fruktansvärt deprimerad och orkar ingenting.

För den som levt ett helt liv i en sjupersonersfamilj blir det både tyst och ensamt i en andrahandstvå.

– Jag saknar allt. Mina syskon, mina klasskamrater, livsmedelsaffären, lekplatsen, skogen... Stockholm.

– Tänk att jag aldrig mer får promenera i Gamla Stan!

Aldrig mer?

– Inte så länge mina föräldrar bor kvar i Stockholm. Jag riskerar ju att träffa dem, eller någon de känner. Kanske går det när jag blivit så gammal och rynkig att ingen känner igen mig längre.

– Och så är jag rädd. Jag får panikattacker om dörren inte är ordentligt låst. Det händer att jag tycker mig se pappa på gatan och vill rusa därifrån men om jag orkar titta en gång till är det inte han. Knappt ens någon som är lik honom.

– Jag drömmer mardrömmar om att pappa håller fast mig och vägrar släppa. Han har tagit stryptag på mig en gång, när jag var ungefär sex år. Det är det jag återupplever.

– Men det allra värsta är att jag förlorat mina syskon. Tänk om jag aldrig mer får träffa dem och se dem växa upp! Tänk om de kommer att tycka att jag gjort fel, att jag är syndig och inte får komma till himlen?

Intervjun är klar och Kauthar försvinner in på toaletten för att prova sin nya mascara. Hon kommer ut och viftar på de lätt svärtade ögonfransarna.

– Ser du!? Jag ser ju inte klok ut. Så här kan jag inte gå ut. Jättesminkad!

*"Både när man skyller på en viss kultur och indi
finns en tendens att inte se mannens eget ansva
Mannen kan välja att inte slå eller döda. Kultur*

individuella problem som missbruk eller utanförskap
Ingen behöver vara offer för sitt lands kultur.
Det är något som vi skapar tillsammans hela tiden.”

Sociologen Åsa Eldén i Aftonbladet

CHAN, 23 ÅR, FRÅN THAILAND

"HAN ÄR STOR OCH JAG ÄR SÅ LITEN."

– Det var egentligen mitt fel, eftersom jag kom hem för sent. Men han behövde väl inte låsa ut mig...

Chans man har bara slagit henne två gånger. Nu har hon hotat med polisen och hon tror inte han kommer att våga göra om det. Men trakasserierna har fortsatt. Chan vill skiljas.

Hon är liten och tunn och huttrar i vinterkylan. Men hon gillar vädret i Sverige, säger hon. Att det finns årstider.

– I Thailand är det bara varmt och varmt och varmt.

Hon visste en hel del om Sverige när hon kom första gången. Flera av hennes mostrar har gift sig med svenskar och flyttat hit. Då, för fyra år sedan, kom hon som turist. Det var tidigt på våren:

– Jag minns att jag trodde träden var döda eftersom de inte hade några löv. Och husen! Lägenheterna var så fina, men alla hus och trappuppgångar såg ju precis likadana ut. Jag vågade inte gå ut, var alldeles säker på att jag inte skulle hitta hem igen.

Det var då, i mosterns lägenhet, som hon träffade sin man första gången. Han är född i Thailand men kom till Sverige som barn tillsammans med sin mamma. Han har gått i svensk skola och arbetar på en vanlig svensk arbetsplats. Han är svensk medborgare.

Chan tyckte mycket om den unge mannen som var så uppenbart förtjust i sin söta thailändska flickvän.

Chan visste att hennes enda chans att få stanna i Sverige var att gifta sig med en svensk medborgare, men det var inte huvudskälet till hennes intresse för Tam. Hon hade uppvaktats av en svensk man men dragit sig ur. De kunde inte prata med varandra eftersom Chans svenska var så dålig,

Med Tam var det annorlunda.

Han var snäll och rar, och hennes nyckel till en ny värld.

– Han ringde hela tiden och sa att jag var gullig och liten. Vi bestämde oss för att gifta oss.

Chan kommer från en stor familj i centrala Thailand. Hon är äldst i en syskonskara på sex och har fått gå i skola, men det hände ofta att familjen saknade pengar.

– Ibland hade vi inte tillräckligt att äta.

– Min pappa och mamma slog mig ibland men jag kände ändå alltid att de älskade mig.

Chan åkte tillbaka till Thailand medan Tam ordnade formaliteterna och köpte biljett till sin blivande fru. När Chan kom tillbaka till Sverige flyttade hon och fästmannen in först hos hennes moster, senare hos Tams mamma. Inget fungerade särskilt bra. Mostern ville använda Chan som oavlönat hembiträde och senare, när Chan blivit gravid, stod hon inte ut med det hårda arbetet och matoset. De flyttade hem till Tams mamma och styvpappa, men där blev det ännu värre.

– Hon tyckte inte om mig. Hon har aldrig tyckt om mig och nu ville hon få mig att göra abort. Hon tjtade hela tiden och försökte få Tam att lämna mig. Hon snackade skit om mig.

När Chan ska berätta om skitsnackets innehåll blir hon osäker. Svenskan räcker inte till, och dessutom är orden mycket värre på thailändska än på svenska. Jag skulle inte förstå.

Flera gånger återkommer hon till det. Att hennes svenska inte räcker till, att det thailändska sättet att uttrycka sig och tänka är annorlunda.

– Vi är inte svenskar. Vi är thai, förstår du.

De unga gifte sig och när sonen var fyra månader fick de flytta till en egen lägenhet. Lättade att slippa konflikterna.

– Men jag pratar nästan inte med min svärmor längre. Vi är inte vänner. Vi är thai.

Motsättningarna mellan Tam och Chan började efter sonens födelse. Chan var kejsarsnittad, fick inte lyfta tungt och var trött efter operationen. Tam ville fortsätta gå ut med sina kompisar och tyckte att barnet var Chans ansvar. Förutom allt hushålls-arbete:

- Om golvet var smutsigt var det mitt fel, om blommorna slokade eller om maten inte var färdig i tid. Men han skulle aldrig ens vattna en blomma själv.

- Han kunde komma hem från jobbet och påstå att jag inte gett pojken mat, fast jag gjort det.

Första gången Tam slog henne handlade grälet om sonen:

- Vi satt hemma hos släktingar och tittade på thailändsk TV. Dom har en parabol och det var ett program jag ville se. Då tyckte Tam att jag skulle sätta på sonen hans overall – genast. Jag tyckte han kunde göra det själv och han blev vansinnig.

- När vi kom hem slog han och sparkade mig, tog mina nycklar och kastade ut mig i trappuppgången.

- Jag har en kompis som bor nära så jag gick hem till henne och sov. Tam förstod var jag var och kom med pojken på morgonen, när han skulle gå till jobbet.

- På kvällen var han snäll. Han är alltid snäll när han vill ha sex.

Chan säger att hon är rädd för sin man:

- Han är stor och jag är så liten.

- Han bestämmer allt.

- Vi bråkar så mycket, hela tiden. Jag tycker det är hemskt.

- Jag tänker så mycket. Jag har sparat alla minnen och kan inte glömma... Ibland har jag tänkt att jag ska ta livet av mig.

Den där gången han slängde ut henne sent på kvällen tycker hon egentligen att det var hennes eget fel.

Flickan Chan, utan egentlig ungdomstid, ville roa sig med sina kompisar, men det tillät inte Tam. I hemlighet hade Chan bett en grannfru passa sonen några timmar medan Tam jobbade sitt kvällsskift. Meningen var att hon skulle hinna hem innan han kom. Då skulle han aldrig märka något. Men det sprack.

- Det var trångt när jag skulle hämta ut mina kläder på restaurangen och så kom inte bussen så jag kom för sent hem.

Och Tam kastade om igen ut sin hustru utan nycklar.

- Han sa att jag inte tog hand om vår son, att jag var en dålig mamma, att han och hans mamma kunde sköta barnet och att jag kunde försvinna.

- Jag åkte hem till min syster och sov där. Nästa dag var han snäll

- Det var mitt fel men jag måste få träffa vänner någon gång. Jag är ung.

Chans yngre syster har också kommit till Sverige, gift med en svensk av thailändskt ursprung. Själv arbetar Chan deltid som städerska på hotell, och så pluggar hon. Mest svenska men även andra ämnen. Hennes dröm är att bli receptionist:

- Det har jag alltid velat bli. Förut tänkte jag mig att jag skulle stå i en hotellreception i Thailand. Nu vill jag göra det i Sverige.

- Men då måste jag kunna mycket bättre svenska, och engelska, och fler språk.

Chan har svenskt uppehållstillstånd och kommer inte att skickas tillbaka till Thailand om hon skiljer sig. Ändå tror inte hennes man att hon menar allvar när hon pratar om skilsmässa: "Du klarar dig inte själv."

Det är Chan övertygad om att hon kommer att göra. Det enda som oroar henne är alla formaliteter. Att fylla i svenska blanketter rätt och uttrycka sig korrekt om någon frågar.

Funderar du på att flytta hem till Thailand igen?

– Nej. Jag vill inte tillbaka till fattigdomen. I Thailand måste jag jobba en hel dag, mycket hårt, för att tjäna 100 Bhat (25 kronor). Sverige är ett bra land att leva i.

Hon ska aldrig gifta om sig, säger hon när vi passerar ett julslyttat fönster med vita klänningar. Det är bäst att leva ensam. Säkrast.

Hon tror inte att hennes man kommer att skada

henne när de separerat. Hon har hotat med polisen och han har respekt för dem.

I Thailand tar ingen frånskild man hand om barn, men nu är vi i Sverige och hon tror att Tam kommer att vilja hålla kontakt med sin son.

– Men Tam och jag kommer inte att prata med varann mer än absolut nödvändigt.

– Det gör man inte när man skilt sig.

– Vi är thai, du vet.

"Så kommer ordet: försvenskad. Ett mycket dåligt

*En flicka som blir försvenskad är en flicka med
och hur snäva byxor hon vill, hon sminkar sig o
eller tajta och hon har inte en tanke på att lyda*

gt ord.

l dåligt rykte. En sådan flicka har hur kort kjol
n hon har lust, hon har tröjor som är urringade
a far, farbror eller allra minst bröder.”

Ur "Hedersmordet på Pela. Lillasyster berättar"
av Lena Katarina Swanberg (Bokförlaget DN)

MARJAM, 36 ÅR, FRÅN IRAK

"OM HAN SLOG IHJÄL MIG ELLER INTE
SPELADE INGEN ROLL LÄNGRE."

– Jag minns ett av de första mötena med en svensk socialsekreterare. Det var precis när vi kommit hit som flyktingar från Irak. Hon sa ”Så fort invandrar-kvinnor kommer hit skiljer dom sig”. Som om det var nåt löjligt, kvinnornas fel och ett sätt att utnyttja det svenska systemet.

– Då funderade jag inte så mycket, men nu tänker jag ofta på vad hon sa. Jag har inte skilt mig för att utnyttja systemet.

– Jag hade bara inget val. Jag hade gått under annars.

Det var först när Marjams förtvivlan blivit total som hon talade om skilsmässa med sin man, Sultan, trots att hon visste att det skulle leda till våld.

– Jag var inte rädd längre. Jag hade så länge funderat på att själv ta mitt liv så om han slog ihjäl mig eller inte spelade ingen roll. Jag var så trött. Helt slut. Och för första gången i vårt gemensamma liv slog jag tillbaka.

– Han blev förvånad men trodde aldrig att jag skulle kunna gå ifrån honom. Han trodde inte att jag kunde klara mig själv.

Men en dag för två år sedan när Sultan kom hem från jobbet var lägenheten tom.

Marjam hade tagit med sig de båda döttrarna, flyttat till kvinnojouren och börjat ett nytt liv med skyddad identitet.

Hennes första liv började för 36 år sedan i dåvarande Sovjetunionen. Hennes födelsestad ligger i en av de centralasiatiska republikerna och hennes familj är muslimsk. Det vill säga, formellt var alla i forna Sovjetunionen ateister och Marjams föräldrar praktiserade ingen bokstavstrogen religion, men de firade muslimska helgdagar och åt aldrig griskött.

I förhållande till en traditionell omgivning var Marjams familj påfallande modern. Hon har fem

sysstrar och en bror och alla fick gå på bio och diskotek utan problem. Barnen uppfostrades till att bli starka och oberoende individer, med god utbildning.

Som 17-åring skickades Marjam till Moskva för att studera till ingenjör.

– Att skicka sin ensamma dotter 300 mil bort var inte uppskattat i vår kultur. Det var mycket prat bland släktingar och grannar men mina föräldrar stod på sig: ”Du behöver en examen för att vara oberoende av din man.”

Omtumlad kände hon sig i den stora staden, omtumlad och ensam. Och sen gick det som det gick. Redan under sin första termin träffade hon Sultan, en stilig och charmerande irakisk man. Han var fyra år äldre och Marjam blev kär, för första gången i sitt liv.

– Det var verkligen kärlek från början. Han var jättesnäll, vi läste läxor tillsammans, älskade varandra. Men där fanns också mycket kontroll som jag tydde som kärleksbevis.

Som när de gick på en dans och Marjam accepterade att bli uppbjuden när Sultan redan dansat flera danser med andra flickor.

– Mitt på dansgolvet kom Sultan fram och slog mig i ansiktet. Han sa att han älskade mig och det var därför han blev svartsjuk. Jag trodde honom.

– Vi var så unga och så omogna.

I Marjams kultur är unga flickors oskuld helig. När Marjam, av kärlek, gett sin oskuld till Sultan var vägen tillbaka blockerad.

– Nu har jag svårt att förstå hur jag tänkte. Men då var det självklart. I och med att jag legat med honom kunde jag inte lämna honom. Vi var förbundna med varandra.

– Jag har inga oskuldskrav på min dotter.

När Marjam blev gravid bestämde sig de unga att flytta ihop. Marjam skulle berätta för sina föräldrar.

Det blev en katastrof.

– Min pappa kunde absolut inte acceptera Sultan. Det handlade om många saker, men kanske främst om att han var irakier. Att jag vägrade lyssna och inte rättade mig efter min pappa gjorde att hela min familj bröt med mig.

”Du är inte min dotter längre”, kungjorde fadern.

Detta var 1985. Inte förrän sju år senare, när pappan låg på sin dödsbädd, fick Marjam komma tillbaka till sin hemstad och träffa sina föräldrar. Men hon var fortfarande inte förlåten och inte ens när pappan dog blev kontakten bra.

– Det var ett stort offer.

I efterhand kan Marjam se att detta var ett av skälen till att hon inte förmådde bryta det våldsamma äktenskapet med Sultan tidigare. Hon hade trotsat sin familj och det ledde dels till att hon inte hade någonstans att återvända, dels att hon inte ville erkänna att pappan haft rätt.

– Egentligen var alltihop fel från början.

Sultan levde sitt liv, med sina vänner, utan att ta något ansvar för hustrun och den nyfödda dottern.

– Självt måste jag redovisa allt jag gjorde och fråga honom om lov i varje situation. Periodvis jobbade jag inte alls för att han inte ville det.

Den omtänksamme unge mannen var uppfostrad i en patriarkal miljö som inte tålde motsägelser från kvinnor.

– I början förstod jag inte att han menade allvar när han sa att kvinnor hade mindre hjärnor och var mindre smarta än män. Han sa till och med att det står i Koranen. Jag trodde han skämtade. Jag hade aldrig varit i Irak. Min uppfostran var helt annorlunda.

– Han kunde säga vad som helst till mig som att jag var dum, idiotisk och uppfostrad. Självt fick jag aldrig säga emot. Han kallade det ”respekt”.

– Mina väninnor kallade han ”horor”. Antingen skrek han eller också slog han mig.

– Våldet trappades upp. Han slog mig så fort han tyckte att jag gjorde något fel. Han hotade mig med kniv och en gång trodde jag att jag skulle dö när han tog stryptag på mig.

– Jag blev allt mer osäker och fick tänka ordentligt innan jag gjorde något över huvud taget. Kanske var det mitt fel? Kanske var jag dum? Jag måste undvika att provocera honom!

– Det var väl någon slags hjärntvätt.

Så blev Sultan färdig med sin utbildning och i egenskap av utlänning tvingades han lämna Moskva. Den lilla familjen flyttade ”hem” till Irak.

Marjam bodde i fyra år tillsammans med Sultan och hans familj, alla starkt dominerade av svärmodern.

– Det var omöjligt för mig att få något jobb.

– Sultan plågades svårt. Även han förtrycktes av sin mamma och mådde mycket dåligt.

– Genast var jag där och var beredd att förstå och tycka synd om. Han var säkert deprimerad, det tror jag fortfarande, men då var det en ursäkt, nu är det bara en förklaring.

Samtidigt som Marjam kan se hur lätt hon haft att urskuldra Sultan vill hon säga att allt inte alltid varit dåligt. Periodvis har Sultans kontrollbehov varit mindre och äktenskapet mer harmoniskt.

Marjam är en analytisk och eftertänksam person. Hon vrider och vänder på sina egna ståndpunkter och är beredd att ompröva. Vill vara säker på att hon uppfattat allt rätt. Att någon någonsin kunnat beskylla henne för att vara ”idiot” eller ”utvecklingsstörd” är obegripligt. Och att hon själv tänkt att det kunde vara sant.

1995 kom familjen till Sverige som flyktingar. Det var en slump att det blev just Sverige, Sultan hade

betalt en människosmugglare för att komma hit. Marjam var höggravid och deras andra dotter föddes på ett svenskt BB.

Redan under tiden i flyktingförläggningen blev allt värre. Sultan nonchalerade sig familj, umgicks med sina landsmän och när Marjam bad om hjälp med något slog han henne.

– Sultan mådde allt sämre. Sverige var inget bra land. Han kände sig som en nolla. Han satt bara vid TV:n och gjorde ingenting. Jag gick i skola, hade två flickor att ta hand om och ansvar för allt hushållsarbete. Jag blev allt tröttare.

– Samtidigt började han ge sig på barnen. Han slog dem båda, men mest den stora flickan. Hon fick inte gå på klassfester och han krävde att hon skulle komma hem genast efter skolan. Hon skulle kontrolleras.

– Min pappa slog visserligen min mamma, men aldrig oss barn. Jag accepterar inte våld mot barn.

Marjam ville egentligen inte skiljas. Hon försökte övertala Sultan om att de behövde hjälp och borde gå till familjerådgivningen. Sultan tyckte det var löjligt. Om det fanns några problem så var de hennes, inte hans.

– Jag tycker inte att man ska skiljas. Barn behöver en normal familj med både mamma och pappa. Jag skulle aldrig tagit det här steget om jag inte varit tvungen.

Hon säger det gång på gång, att skilsmässan var ett nödvändigt ont. Att barnen behandlades illa och såg hur Sultan misshandlade deras mor var det värsta. Inte för att hon ångrar sin flykt, det fanns inga alternativ, men det är som om hon måste övertyga sig själv, gång på gång. Hennes dåliga samvete späds på av Sultans fortsatta anklagelser.

– Han säger att jag inte kommer att klara att uppföstra barnen.

– Jag vet bara att jag gör mitt bästa.

Att Marjam och döttrarna försvann var det sista

slaget mot Sultans stolthet. Till en början försökte han övertyga Marjam genom att vara snäll. Han hade rätt att umgås med döttrarna och försökte nå henne genom dem. När inget lyckades, och han till sist förlorade vårdnaden även om döttrarna övergick han till aggressivitet och hot.

– Han kallar mig ”hora” och visar vad han vill göra med mig. (Drar den flata handen över halsen, som ett snitt.)

– Han hatar mig och säger att han ska hämnas, även om det tar hundra år. Han...”minns länge”...vad heter det på svenska?...han är långsint!

Marjam har polisanmält sin före detta man men det blev inget åtal på grund av brist på vittnen och bevis.

I domstolsförhandlingar har de båda mötts, och nu har Sultan fått rätt att träffa den yngsta dottern men enbart i närvaro av en kontaktperson. Marjam tror att han annars planerat att kidnappa henne. Den äldsta dottern vill inte träffa sin pappa.

Marjam och hennes döttrar lever under skyddad identitet i en stad långt från Sultan. Bodelningen är inte klar och Marjam har inte fått med sig någonting från deras gemensamma hem. Ingen i hennes nya omgivning vet vad som hänt. Flickorna går i skola och Marjam håller på att utbilda sig till sjukgymnast för att efter sju år äntligen kunna börja jobba i sitt nya hemland. För nu är hon svensk.

– Jag känner mig mer hemma här än någon annanstans.

Men hon har få vänner och rör sig försiktigt.

Hon är orolig för framtiden.

– Förr eller senare hittar han mig. Vi har gemensamma barn och han har rätt att träffa dem. Han kommer att hitta mig. Vad som händer då vet jag inte. Jag tar en dag i sänder.

"Okey, vi ska diskutera hedersmord. Men det att aldrig få plugga i fred, att behöva bädda sängen med sin kusin.

Man ska inte ta ifrån föräldrarna deras rätt till kvällarna. Men flickor som fyllt 18 år har läggande mänskliga rättigheter."

*allra viktigaste är att vi diskuterar hur det är
ingen åt sin bror, att bli bortgift som 16-åring
att bestämma när barnen ska vara hemma på
ätt till ett eget val. Det handlar om grund-*

*Nalin Pekgul, politiker (s) i
"Överlevnadshandbok" (Rädda Barnen 2002)*

SOL, 41 ÅR, FRÅN SYRIEN

"TACK GODE GUD FÖR KVINNOJOURNEN,
POLISEN OCH SOCIALFÖRVALTNINGEN."

– Redan på Landvetter borde jag förstått varför han ville gifta sig med mig. Jag skulle komma utan släkt och utan vänner. Då kunde ingen lägga sig i hur han behandlade mig. Om jag bara haft en bror här hade allt varit annorlunda...

Sol gråter när hon berättar. En ask pappers-näsdukar står på bordet och används ofta. Men hon försöker hålla humöret uppe när sönerna ser på.

På väggarna i den välstädade lägenheten trängs Jesus-bilder med fotografier på barnen och målningar som Sol gjort själv. Konstnärsdrömmen lever i henne, säger hon och ler varmt. Sol och regn. Skratt och gråt. Känslorna ligger nära ytan.

– Jag har bestämt mig för att mitt liv ska vara ljus, säger hon och visar på den helvita plast-julgranen med mängder av änglar. Ljust och vitt.

Sol bor i ett av miljonprogrammets bostadsområden. Vintervinden viner över tomma gårdar och när hyresvärdens representant kommer för att inspektera Sols trasiga köksfläkt är han knappast serviceinriktad. Näst intill oförsämd. Men Sol reagerar inte, hon har varit med om värre kränkningar.

– Jag ville egentligen inte tillbaka hit. Jag vill flytta. Det är inte bra för barnen att bo här. Min äldste mobbas i skolan. Vi ska flytta, så fort jag orkar.

Sol fick lägenheten i skilsmässoförhandlingen och mannen fick flytta ut.

– Min advokat var jättebra. Utan honom hade jag säkert bott kvar i kvinnohuset fortfarande. När jag sa att jag ville flytta härifrån sa advokaten att det var bättre att jag först flyttade hem, och bytte lägenhet senare. Det hade han väl rätt i, men jag trivs inte. Jag har inga vänner här.

Sol kom till Sverige som nygift för elva år sedan. Hon är född och uppvuxen i Damaskus, Syrien,

i en kärleksfull men fattig familj:

– Min mamma arbetade som sömmerska, hela tiden, dag som natt. Jag har fyra syskon och vi skulle alla gå i de bästa skolorna. Det kostade mycket pengar. Jag minns bara en sak som jag saknade under min uppväxt och det var min mammas tid.

Sols familj är kristen och hon understryker att det muslimska Syrien inte är något dåligt land för kristna. Visserligen är söndagen en arbetsdag, men de kristna kyrkorna arbetar fritt och kristna skolbarn har egen kristendomsundervisning.

– Min mamma hann aldrig följa med men min bror och jag gick ofta i den katolska kyrkan.

Numera är den svenska katolska kyrkan Sols hemvist.

Flera av bilderna på väggarna är tagna i kyrkan.

När Sol gått ut gymnasiet ville hon fortsätta på universitetet men då räckte inte pengarna längre. Systrarna hade gift sig och flyttat och den ende sonen skulle studera till ingenjör. Sol måste hjälpa till, och började jobba.

Utan egentlig utbildning fick Sol ett bra jobb och trivdes med sitt liv.

Men föräldrarna började oroas. Hon var 30 år och ogift. Snart skulle det vara för sent, även i storstaden Damaskus.

Då kom ett brev från John.

– Han var släkt, på långt håll, och hade för många år sedan besökt vår familj. Jag tyckte inget särskilt om honom, hade knappt lagt märke till honom. Han är en enkel man.

Sols beskrivning av John växlar under samtalets gång. Ibland är han "en enkel man", ibland är han "dum", ibland "en idiot", ibland "en apa". Och så vänder hon igen och tycker att hon tagit i.

Säger:

– I Syrien säger vi att tråden mellan kärlek och hat är så här (lägger ihop fingrarna) tunn. Säger ni så i Sverige?

Nej, John var knappast märkvärdig och Sol kände honom inte. Men han hade en gigantisk fördel: han var svensk medborgare.

Fyra år tidigare hade John och hans familj fått asyl i Sverige.

John uppvaktade per brev och ringde för att fria. Sol var tveksam men i hennes föräldrars och grannars ögon var friaren inget annat än ett kap. Sakta började även Sol ändra sig. Om inte John älskade henne, varför skulle han då välja henne framför alla kvinnor som finns i Syrien och Sverige?

– Jag trodde mina drömmar skulle uppfyllas. Jag skulle bli älskad. Vi skulle ha en stor familj, jag skulle arbeta och han skulle vara mitt stöd i allt praktiskt. Kanske skulle jag kunna utbilda mig i något konstnärligt i Sverige, bli textildesigner. Det var inte möjligt i Syrien.

Under tre dagar träffades paret i Istanbul och gifte sig vid en liten ceremoni, utan släktingar eller fest eller brudklänning. Sedan åkte Sol tillbaka till Damaskus och väntade på tillstånd att flytta till Sverige.

– Mina föräldrar grät för att de skulle förlora mig men jag var full av tillförsikt.

– När jag kom till Landvetter var jag en brud, glad och förväntansfull. Och så kom ingen och mötte från hans släkt. De tyckte inte om mig, har aldrig tyckt om mig.

När hon beskriver de elva åren med John återkommer vissa saker. Hans släkts ointresse eller direkt avoga inställning. Hans snålhet och krav på total hemservice. Hans ständiga arbete och ointresse för familjen. Bristen på ömhet och

omtanke. Hennes ensamhet. Och ett växande våld.

– Jag försökte skydda barnen, stänga dörren om dem när jag märkte att stormen tilltog. Mot slutet var han som Hulken, den gröna gubben som slet upp skjortan och anföll.

– Han slog även Salomon, de stora pojken. Pojkarna och jag gömde oss i köket. Den ende som vågade opponera sig var den lilla pojken Simpson, för honom knuffade han bara undan: "Varför slår du mamma!? Varför slår du Salomon?" kunde Simpson ropa.

– Nu, när pappa är borta och vi slipper vara rädda, uppträder min 5-åriga Simpson som familjeöverhuvud. Han är inget barn, han kan reda upp saker.

Under alla år polisanmälde Sol aldrig John.

Ändå fick han omedelbart besöksförbud när Sol för första gången gick till polisen, när hon flytt till kvinnohuset för ett halvår sedan.

– Jag hade inga blåmärken men massor av berättelser. Jag berättade om allt.

Var John finns nu vet inte Sol. Hans far bor i bostadsområdet och en gång såg hon honom i mataffären:

– Men han är som en mus, kryper undan när han inte har makt.

– Det var jag som skötte om honom. Jag var som hans sekreterare. Det var jag nöjd med, men jag ville inte vara hans slav.

Hon tycker det är skönt att han inte är hemma längre, men är inte särskilt rädd för vad som ska hända när besöksförbudstiden är över. Egentligen tror hon han är lättad. Han kan röka och gå på disco utan att någon opponerar sig. Han sa ofta att han ville bli fri från henne och hennes barn.

– "Mina" barn!? Det är ju hans barn också. Det finns ju folk som betalar massor av pengar och reser

till andra delar av världen för att adoptera barn. Han har två fina pojkar som han inte bryr sig om.

– Jag förstår inte varför han ville gifta sig med mig över huvud taget. Han ville inte ha kärlek och inte barn. Han ville att jag skulle jobba och tjäna pengar – ”du är inte för fin för att städa!” – istället för att föda barn och ta hand om dem.

Andra män, vet Sol, slåss för att få träffa sina barn efter skilsmässan. John har inte hört av sig en enda gång. Inte hans familj heller.

– De hatar mig och mina barn.

Sol griper efter pappersnäsdukarna igen.

Hur tänker du dig framtiden, om du får önska? I Sverige eller i Syrien?

– Jag skulle gärna flytta tillbaka till Syrien till min mamma och mina syskon, och hade jag döttrar skulle jag inte fundera länge. Men pojkarna ska göra militärtjänst och jag skulle antagligen få svårt att betala för bra skolor åt dem. Nej, jag blir nog kvar i Sverige, trots alls.

– Jag vill flytta från det här området och få ett

bra jobb så mina barn kan vara stolta över mig.

– Men min stora dröm är att finna kärleken.

Hon talar om sig själv i tredje person:

– Om Sol får älska och bli älskad kommer hon att bli vacker, sportig, dansant, klok.

– Kärleken kommer att ge mig extra kraft och det är bra för mina barn också.

– I mitt land är det en skandal att jag skilt mig. Men jag säger som Jesus, att ingen man har rätt att slå sin kvinna eller behandla henne som en slav.

Hon vill ge alla kvinnor några goda råd:

Lämna en våldsam man innan du fått barn för sedan blir det mycket svårare! Ett slag betyder inget men andra gången måste du genast gå. Var modig och titta aldrig tillbaka! Lyssna till goda rådgivare men mest till dig själv! Tänk på dig själv!

Och så tackar hon Gud, och menar det verkligen. Knäpper händerna och sänder blicken mot taket:

– Tack gode Gud för kvinnojouren, polisen och socialförvaltningen.

*"En stor andel av såväl gärningsmän som off
procent av gärningsmännen och 30 procent av
vanligt att de kommer från samma land. Inte sä
hemländer av flyktingskäl. Majoriteten av de ut
annat land i Europa"*

*r är födda i annat land än Sverige. Nära 40
offren är födda i annat land och det är mycket
an är det frågan om familjer som lämnat sina
andsfödda gärningsmännen kommer från något*

*Ur "Dödligt våld mot kvinnor i nära relationer"
BRÅ-rapport 2001:11*

NADJA, 46 ÅR, FRÅN RYSSLAND

"POLISEN RÅDDE MIG ATT INTE ANMÄLA MIN MAN.
HAN SA ATT HAN VARNADE MIG SOM EN VÄN."

Hon döptes till Nadja. Det betyder "förhoppning".

Förhoppningsfull kan man inte kalla henne nu där hon gömmer sig för sin man – och de svenska myndigheterna.

Nadja ska utvisas.

– När vi kommer hem till Ryssland ska du få ditt straff, har hennes man sagt.

Vi sitter i kvinnojourens vardagsrum och pratar medan vintermörkret sänker sig. Det tar tid för Nadjas berättelse är lång och detaljrik. Då och då tittar hennes 15-årige son Sergej in för att kolla om vi är färdiga. Han är blek och allvarlig.

– Jag tänker ofta att det är mitt fel att Sergej blivit sjuk. Han hade så stora och goda planer. Om jag anpassat mig och inte börjat kämpa hade hans framtidshopp kanske varit kvar.

När Nadja föddes, för 46 år sedan i en småstad i Vitryssland, hade hennes mamma också stora förhoppningar. Men mamman var ensam – Nadja har aldrig träffat sin biologiske far – och gifte sig snart med en man som adpoterade Nadja.

– Jag vet inte om det som hände då spelar nån roll för det som hände sedan, men jag berättar väl allt.

När Nadja var 12 började styvpappan förgripa sig på henne. Nadja berättade så småningom för sin mamma och föräldrarna grälade mycket. Men de skilde sig inte.

– Hon älskade honom och ville inte skiljas. Det blev mitt fel, alltihop. Att han var intresserad av mig, att det var bråk i familjen, alltihop.

När Nadja var 17 år flyttade hon hemifrån. Hon studerade och arbetade och flyttade som 22-åring till storstaden St Petersburg. Det var svårt att komma från provinsen till storstaden, att få en bostad i det sovjetiska systemet var nästan omöjligt, men till sist ordnade det sig.

För Nadja var slutet av 70-talet och början av 80-talet – Sovejtunionens sista skälvande år – hennes bästa tid. Hennes röst får en djupare klang när hon berättar:

– Jag jobbade och hade en egen lägenhet.

Arbetet var intressant och jag tjänade tillräckligt med pengar. Jag hade en manlig vän som jag träffade då och då men inga planer på att gifta mig.

– När jag träffar unga kvinnor som drömmer om bröllop blir jag förundrad. Ska äktenskapet vara något att stå efter?

Och så, när Nadja precis fyllt 28, blev hon gravid. Hon var glad och barnets far likaså. De tänkte fortfarande inte gifta sig, eller ens flytta ihop, men barnet skulle ha en far. Allt skulle ordna sig.

Nadja röst är nu mycket tyst:

– Barnet föddes mycket för tidigt och dog efter tre dagar. Jag blev deprimerad och kände mig mycket, mycket ensam. All min släkt fanns i Vitryssland, jag tyckte inte jag hörde hemma någonstans.

Det var då hon träffade sin man, Vladimir.

– Efteråt förstod jag att han länge letat efter en ny kvinna eftersom han ville lämna sin fru. Jag var perfekt. Ensam, utsatt och törstande efter omtanke.

Vladimir var polis, chef för ett polisdistrikt i St Petersburg. Han ringde, uppvaktade, pratade, lyssnade.

– Han förstod mig, tyckte jag. Han tyckte synd om mig och var oerhört omtänksam.

Att han var gift och hade två barn var inget problem. Äktenskapet var olyckligt och i princip upplöst, förklarade Vladimir. Hans hustru var mentalsjuk, ja, en ond och dålig människa.

Ändå var inte Nadja beredd alls när Vladimir plötsligt stod på hennes tröskel med sina packade resväskor.

– Vi hade aldrig ens pratat om att flytta ihop, men jag klarade inte av att säga nej. Jag tänkte att det nog skulle bli bra, att jag behövde någon som tog hand om mig. Jag var bräcklig.

I efterhand kan Nadja se att förhållandet aldrig varit bra. Så fort Vladimir flyttat in förändrades hans beteende. Han var ofta irriterad, tjatade och klagade.

– Jag slängde ut honom en gång men han kom genast tillbaka. Bad om ursäkt, överöste mig med presenter, skulle bättra sig. Och jag gav efter.

Året därpå var Nadja gravid. Hon var glad, liksom Vladimir. Eftersom Nadjas första barn föddes mycket för tidigt ville man försäkra sig om att det skulle gå bra den här gången. I sex månader låg Nadja still på sjukhus. Vladimir fick inte komma och hälsa på. Så är det på ryska sjukhus. Nadja åkte hem några dagar då och då men fick snabbt återvända till sjukhuset, rädd för att föda för tidigt.

Till sist föddes Sergej och allt gick bra. Alla – Nadja, Vladimir, Vladimirs föräldrar – älskade den lilla pojken.

– Det gör de fortfarande, säger Nadja sorgset. Farfar och farmor avgudar Sergej.

Men när Nadja kom hem från BB bytte Vladimir ansikte helt.

– Det omtänksamma och lyssnande var borta. Han var alltid irriterad och klagade ständigt på mig, Jag var en dålig mamma, jag klarade varken av att sköta hemmet eller sonen. Pojken borde bo hos hans mamma, hon kunde minsann ta hand om barn.

– Den första gången han blev våldsam var när Sergej var tre månader. Vladimir försökte slita pojken ur mina armar för att skicka honom till sina föräldrar.

– Han började knuffas och sparkas. Inget grovt våld, mer trakasserier. Och så skällde han hela tiden, sa att jag var oduglig.

Vid ett tillfälle misshandlade Vladimir Nadja så att hon inte kunde gå ut på en vecka. Hon ringde sin mamma som kom från Vitryssland som ett stöd.

– Och så gick jag till polisen. Jag fick träffa en kollega till Vladimir, en polis som jag kände privat. Jag berättade hur jag hade det och han bara skakade på huvudet och rådde mig att inte anmäla. Han sa att han sa så för att han var min vän.

Hon säger inte "som en vän" ironiskt.

Poliskollegan visste vad som skulle hända om Nadja berättade offentligt om Vladimirs våldsbeteende. Hon skulle tvingas anmäla till en polis som var underställd Vladimir. Det skulle i sig skapa stora problem. Sedan var Vladimir en mäktig person i samhället med många viktiga kontakter. Inte bara inom polisväsendet utan också i domstolarna och i kommunen. Vad kunde det innebära om det till exempel blev en vårdnadstvist? Och till sist var det Vladimirs rykte och goda namn. Han var känd som en stark och duglig yrkesman. Om hennes ord stod mot hans, hur många skulle tro på henne?

– Det skulle bli mitt fel, alltihop.

– Jag förstod att polismannen hade rätt och avstod från att anmäla.

Ändå blev det lite bättre efter polisbesöket. Nadja tror att kollegan talade med Vladimir och sedan dess har han aldrig misshandlat henne så att hon fått synliga skador. Men den psykiska terrorn fortsatte.

– Min dröm var att vi skulle leva tillsammans som en familj, jag skulle jobba lagom mycket, Sergej skulle gå på dagis och jag skulle hinna med honom på kvällarna.

– Det dög inte för Vladimir. Han vägrade låta Sergej börja på dagis och övertalade sin mamma att gå i pension för att kunna ta hand om Sergej. Jag skulle jobba och tjäna pengar.

– Jag hade inget att säga till om. ”Sluta snacka. Du är dum och klarar inte att ta hand om ett barn.”

Nadja menar inte att det var något fel på Vladimirs föräldrar. De var snälla och tog väl hand om Sergej, men hon fick träffa sin son för lite. Och så fort Vladimirs ilska väckts – det kunde vara att maten inte stod på bordet när han kom från jobbet eller att Nadja inte städade perfekt – ”straffade” han henne genom att skicka sonen till föräldrarna.

– Han kunde beställa hem en polisbil som körde Sergej till farfar och farmor sent på kvällen.

Sergej var fyra år när Nadja bestämde sig för att sluta opponera sig och anstänga sig för att alltid lyda:

– Sergej hade varit hos farfar och farmor och grät när han kom hem. ”Du måste göra som pappa säger”, snyftade han. ”Annars lämnar han dig och då får jag aldrig träffa dig mer.” Jag förstod att han hört det hos farfar och farmor, och insåg att hotet var allvarligt.

– Jag skulle antagligen inte vinna en vårdnadstvist, med tanke på Vladimirs alla kontakter, och även om jag gjorde det skulle Vladimir aldrig acceptera att förlora sonen. Jag hade inte en chans att skydda oss. Vladimir hade makt. Det hade inte jag.

– Då bestämde jag mig för att bli helt lydig.

Det blev många svåra år. Vladimir fortsatte klaga och skälla, och Nadja böjde sig. Han avancerade i polishierarkin, Nadja hade ett bra jobb och familjen hade inga ekonomiska bekymmer. Vladimirs vuxna dotter hade flyttat hem till dem och gick på universitetet.

– Ibland fick jag telefonsamtal från folk som påstod att Vladimir inte alltid var på jobbet när han sagt så, utan att han hade andra kvinnor. Det gjorde mig ingenting. Det var faktiskt skönt, att få sova i fred. För inte heller när det gäller sex hade jag något att säga till om.

Så hände, ungefär samtidigt, två hemska överfall.

Sergej attackerades på väg från skolan av fem vuxna män som slog honom blodig. Vladimirs dotter kidnappades på gatan av en gäng unga män i bil. De körde henne ut i skogen där hon våldtogs.

Vilka var angriparna, och varför?

Nadja svarar som Vladimir gjort, även om hon inte är helt säker på att det är hela sanningen:

– Några kriminella som Vladimir satt i fängelse frigavs efter avtjänad tid. De ville hämnas och gav sig på Vladimirs barn.

Hela familjen påverkades och vågade knappt gå ut.

– När vi berättade i skolan, för att höra om Sergej kunde få extra stöd eller slippa vara ute på rasterna, sa rektorn att det var lika bra att han över huvud taget inte visade sig i skolan. ”Vi vill inte ha problem.”

Till sist återstod inget annat än att lämna landet, tyckte Vladimir. Ingenstans i Ryssland kunde familjen känna sig säker. Att det blev Sverige beror på att Nadjas syster är gift med en latinamerikansk man som fått asyl. I april 1999 kom familjen till Sverige och ansökte om politisk asyl.

Det tog 1,5 år för Migrationsverket att fatta sitt beslut som blev nej. Att vara jagad av kriminella i sitt hemland är inte asylskäl. Man får söka hjälp av det egna landets polismyndighet.

– Hur då? Vad kan dom göra!? fnyser Nadja och familjen överklagade.

Sedan tog det ytterligare 1,5 år för Utlänningsnämnden att ta ställning till överklagandet. I maj 2002 kom det slutliga beskedet: negativt.

Men under tiden hade spänningarna ökat i den lilla familjen.

Sergej gick i svensk skola och klarade sig bra. Han var duktig i matematik och på datorer. Han

hade stora drömmar om framtiden.

Nadja fick egentligen inte arbeta men hade arbetspraktik som städerska på förmiddagarna. Hon träffade mycket folk och lärde sig svenska.

Vladimir satt bara hemma och tittade på TV.

– Han sa att jag var dum som jobbade gratis, men jag visste att jag mådde mycket bättre om jag fick träffa folk.

– Jag försökte få honom att laga mat eller åtminstone gå ut och köpa potatis, men han vägrade.

Bara det faktum att Nadja vågade be om hjälp med hushållet betydde att något hänt. Det hade hon aldrig gjort hemma i St Petersburg.

– Vi bodde i Sverige, tittade på TV, läste tidningar, jag träffade folk. Jag såg kvinnor som kämpade. Det hände något.

I början blev Vladimir mest förvånad, skyllde på att Nadja mådde psykiskt dåligt och sa att det skulle gå över. Men allt mer insåg han att hans makt över familjen höll på att brytas, samtidigt som den gamla vanliga makten – som polischef och inflytelserik person i samhället – hade försvunnit fullständigt.

– Det blev värre och värre och drabbade allt mer Sergej. Hans far kunde starta gräl om vad som helst, något han sett på TV eller i tidningen. Allt var fel i Sverige. Han skulle minsann be sina föräldrar skicka ryska skolböcker eftersom de svenska var odugliga. Han skrek och skällde, kastade saker och sprang runt. En gång knuffade han Sergej så hårt så att han flög i golvet.

– Han höll på att tappa kontrollen. Vi kände att det var farligt.

– När vi sa emot hotade han med att vi skulle flytta tillbaka till Ryssland. "Då ska ni få ert straff."

Nadja vet precis när hon bestämde sig för att börja kämpa:

– Vladimir kontrollerade alla pengar vi fick från Migrationsverket. Ofta fick jag inget, eller för lite, för att köpa mat. "Gå ut och plocka svamp", sa han, eller "Om du behöver pengar kan du samla tomflaskor i centrum!"

– Och så kom han hem en dag och hade köpt en digitalkamera, för 10 000 kronor!

– Jag sa att om jag inte omedelbart fick åtminstone hälften av alla pengar som kom från Migrationsverket tänkte jag gå till dem och berätta hur han använde pengarna.

Nadja bestämde sig strax därefter. Hur det än blev, i Ryssland eller i Sverige, ville hon inte längre vara gift med Vladimir. Hon lämnade honom och flyttade med Sergej till sin syster. Vladimir ringde och kom på besök. Han väddade och hotade. Mor och son gömde sig så gott de kunde. Sergej mådde allt sämre och var ständigt rädd för pappan.

– Egentligen var vi absolut rättslösa som asylsökande men ändå kände jag mig starkare. I Ryssland gjorde hans maktposition honom oövervinnerlig men så är det inte här.

Det är det som oroar henne och Sergej inför utvisningsshotet. Att Vladimirs makt fortfarande ska fungera i Ryssland:

– Jag är alldeles säker på att han kommer att hämnas. Då är livet slut. Det minsta han kommer att göra är att tvinga Sergej att bo hos hans föräldrar men jag tror han vill döda mig. Kanske inte för egen hand, men det finns gott om villiga mördare i Ryssland om man är beredd att betala.

När utvisningsbeslutet kom från Utlänningsnämnden öppnade Sergej brevet först. Det var hemma hos Nadjas syster.

– Han gick in i hennes sovrum och slog sönder alla möbler. Hon fick ringa till polisen och socialjouren

tog honom till psykakuten.

Psykiatern konstaterade att Sergej hade en djup depression och behövde medicin och hjälp. När han skrevs ut från psyket flyttade Nadja och sonen till kvinnojouren, mest för Sergejs skull. Pappan har sökt upp honom i skolan några gånger och Sergej är så rädd. Han orkar bara gå till skolan ibland. Han har tillbringat ytterligare en vecka på den psykiatriska kliniken och tack vare antidepressiv medicin har han nu försökt börja skolan igen.

– Vladimir mår mycket dåligt nu, säger Nadja. Jag

är rädd för att gå ut och tittar mig hela tiden över axeln. Jag har varit rädd för honom i 15 år, men nu är jag räddare än någonsin.

Nadja har bytt advokat. Hon vill inte längre företrädas av samma advokat som Vladimir. Den nya advokaten har överklagat utvisningsbeslutet med hänvisning till Sergejs dåliga psykiska hälsa.

– Det värsta är det dåliga samvetet. Tänk om jag inte tagit strid utan fortsatt lyda. Då kanske Sergej hade fått vara i fred och kunnat behålla sina förhoppningar om framtiden. Det känns som om allt är borta nu.

"Hedersmord går inte att på ett enkelt sätt jämföra med någon annan princip som är allmänt accepterad. Någon tycker att en man har rätt att slå sin hustru på grund av en princip som är allmänt accepterad."

Principerna bakom ett hedersmord upprätthålls av de människor runt omkring gärningsmannen som inte vill stå ut med att se honom bli behandlad som en kriminell."

Mordet på Fadime begicks inte bara av en princip. Principerna är en del av det mönster som gör att man gör ett hedersamt handlande."

*öra med misshandel i svenska hem. Knappast
fru. Men hedersmord handlar om att värna
s och godkänns av fler än en person, nämligen
m uppmuntrar honom till att begå brottet.
pappa. Alla de personer som står bakom
att en pappa kan döda sin dotter och kalla det*

*Mikael Kurkiala, filosofie doktor i kulturanthropologi, i
"Överlevnadshandbok" (Rädda Barnen 2002)*

AVIN, 14 ÅR, FRÅN IRAK

"OM BARNEN TAS IFRÅN MINA FÖRÄLDRAR KOMMER DE ATT
FLYTTA TILLBAKA TILL KURDISTAN.
'GÖR DET!' TÄNKER JAG."

Avin kom till Sverige som baby tillsammans med föräldrar och syskon. Många släktingar från irakiska Kurdistan fanns redan i förorten men till skillnad från många av farbröderna har Avins pappa aldrig hittat sin plats i det nya landet.

Mycket tidigt förändrades rollerna i familjen. Föräldrarnas auktoritet skakades och Avins äldsta syster Berivan blev familjens länk utåt. Hon kunde svenska, hon tog ansvar, hon visste hur man gjorde i Sverige.

– Det var alltid Berivan jag frågade när jag ville veta något. Det var hon som bestämde hur länge jag fick vara borta och hade kontakt med mina kamrater och skolan.

Men en traditionell och utsatt kurdisk pappa måste kontrollera sin familj, inte minst döttrarna. Både Berivan och de äldsta bröderna fick ta emot mycket stryk, både verbalt och fysiskt. Så småningom gav han sig även på de yngre syskonen.

– Han kastade saker på oss och slog oss med det han hade till hands.

Det var sommaren för fyra år sedan som Avin på allvar började klaga för sin storsyster. En av bröderna visade sin rösttrimmiga rygg, misshandlad med faderns bälte.

– Berivan sa ”Det ska inte hända igen” och sedan försvann hon.

Den 10-åriga Avin förstod ingenting och var djupt olycklig. Den främsta tryggheten i tillvaron, storsystemen, var borta och våldet fortsatte.

Men plötsligt vändes hela tillvaron upp-och-ner.

– En massa bilar och poliser kom. Vi hade en halvtimme på oss att packa, sa dom, för vi skulle hemifrån, alla barnen.

Barnen placerades på olika ställen och pappan

åtalades för barnmisshandel. De äldsta barnen vittnade och pappan fälldes.

Det gick fort och kändes konstigt, säger Avin. Hon flyttades mellan olika boenden och visste inte var syskonen fanns. Berivan var fortfarande försvunnen. Hon hade fått skyddad adress för att pappan inte skulle försöka leta upp henne. Inte heller Avin fick veta var hon fanns:

– De trodde att jag skulle berätta var hon var, eftersom jag hade kontakt med mamma och pappa, men det hade jag aldrig gjort!

Till sist placerades Avin i ett fosterhem i en grannkommun. Ganska snart skar det sig mellan henne och fosterföräldrarna och Avin måste flytta. Hem till föräldrarna, visade det sig. Dit hade även Avins lillasyster kommit. Detta var knappt två år sedan.

– Jag var emot det hela tiden, men socialarbetarna tror på min pappa när han säger att han ändrat sig. De vill hålla ihop familjen, och de ska garantera att pappa inte ger sig på oss igen. Som om de kunde det!

Från början var Avin ändå förvånad. Pappan hade uppenbarligen skrämts av samhällets intrång i hans familj och uppförde sig exemplariskt mot döttrarna.

– Han lät mig till och med gå på disco. Men ju längre jag varit hemma, desto viktigare blev det att kontrollera mig igen. Nu är vi tillbaka i samma liv igen, ja nästan värre, eftersom jag blivit äldre.

Avins klassföreståndare sitter med vid vårt samtal. Hon har engagerat sig i Avins sak och är mycket kritisk mot socialförvaltningen:

– De har bestämt sig för att föräldrarna har bättrat sig och att barnen gaddat ihop sig mot dem. Att Avin är en uppkäftig tonåring med alldeles

vanlig oppositionslusta. Att det inte är någon fara.

Visst är Avin en alldeles vanlig tonåring. Precis som vilken fjortonåring som helst kan hon bli jättearg och säkert reta gallfeber på vilken förälder som helst. Men hennes krav är, med svenska mått mätt, inte orimliga. Hon vill sitta och fika med sina kompisar, gå på disco, träffa killar, sjunga och dansa.

– Avin har en fantastisk sångröst, säger klassföreståndaren.

När Avin berättar för sina föräldrar om sin dröm att bli sångerska fnysar de bara: "Kurder sjunger inte!" eller "Bara för att Gud gett dig en begåvning behöver du inte gå ut med den".

I föl uppträdde Avin i en teaterföreställning och sjöng. Hon hade bett sina föräldrar komma. De kom men reagerade inte alls:

– Pappa bara satt där och tittade på sina händer. Som om inget hände alls. Som om han inget hörde.

Avin är djupt sårad. Hon hade hoppats att föräldrarna skulle förstå hennes passion och bli imponerade av hennes röst. Att de skulle förstå varför hon vill börja på sång-och-dans-kurs. Allt blev tvärtom. Nu tror hon aldrig att hon kommer att få gå på kursen om hon fortsätter bo hemma.

Hon har inte blivit direkt misshandlad sedan hon flyttade hem, men kontrollen ökar, nästan dag för dag:

– Min lillasyster som bara är 10 år har mycket större frihet än jag. Det är värre när man kommer i puberteten, får bröst och kan börja intressera sig för killar.

Hon berättar vad som hände härom veckan:

– Mamma och pappa väntar sig att jag ska komma hem genast efter skolan. En dag försökte

jag ringa för att tala om att jag var försenad men det var bara upptaget. Kanske hade jag slagit fel nummer för när jag kom hem, 35 minuter för sent, skällde pappa ut mig. Det hade inte alls varit upptaget, sa han. "Du ljuger!" Mamma gick emellan när han slog efter mig. Jag kände vinddraget av örflen och sprang och låste in mig i mitt rum.

– "Vad har du gjort!?" säger dom. Det är alltid så, att dom tror att jag har "gjort" nånting. Jag kanske bara är sen. Går långsamt, pratar med mina kompisar, måste kolla nåt i skolan, det kanske är halt... Men det accepteras aldrig. Om jag är sen måste jag ha "gjort" något, underförstått något förbjudet.

– Jag hade en tröja där en del av ryggen syntes. "Hora!" sa pappa. "Du kan lika gärna börja gå på gatan."

– Jag får inte intressera mig för killar eller bli kär.

– När en av mina kompisar hade börjat röka fick de veta det och skulle förbjuda mig att umgås med henne.

– Jag vill inte göra något särskilt. Bara alldeles normala saker, sånt som unga människor gör.

– Jag skriver ner allt som händer i min dagbok så att jag ska komma ihåg, men jag gömmer den noggrant så att inte mamma eller pappa ska hitta den. Pappa stal ett fotografi som visade när jag fick en puss på kinden av en kille. Jag tror han ska använda det emot mig någon gång.

– Nej, jag vill flytta, och det så fort som möjligt. Jag vet inte hur det kommer att gå för min lillasyster om hon blir ensam kvar, men vi måste ju hålla ögonen på henne. Jag tror att allt blir värre för henne när hon blir äldre. Pappa kommer inte att ändra sig.

- Jag älskar mina syskon. De är de viktigaste för mig.
- Mamma och pappa säger att om barnen tas ifrån dem igen kommer de att strunta i Sverige och flytta tillbaka till Kurdistan. "Gör det!" tänker jag. Jag tyckte synd om dem tidigare men det gör jag inte längre. Det är deras eget fel.

"Vid sidan av den vanligt förekommande bilden socialt lägre skikt, av män som är alkoholiserade och våldsam, är det också en bild av en schablon. Det är den våldsamme 'invandrarmannen' som tolkas som jämställd – leda till att mannen som våldar sin nuvarande make/sambo har 82 procent av de kvinnor som uppger att de utsattes för våld som är gifta/sammanboende med en man född i Sverige."

– en

av att våld mot kvinnor endast utövas av män i
le eller arbetslösa, finns ytterligare en
nnen', han som använder våld som en följd
modas, i motsats till den svenska kulturen –
använder våld... Av kvinnorna som utsatts för
ent en make/sambo som är född i Sverige. Av
av en tidigare make/sambo var 72 procent

Fr "Slagen dam. Mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige
mfångsundersökning" utgiven 2001 av Brottsoffermyndigheten

VIKTIGA ADRESSER

HÄR ÄR NÅGRA AV DE KVINNOORGANISATIONER MED
JOURVERKSAMHET SOM KAN GE STÖD OCH HJÄLP

Kvinnors Nätverk

Kvinnors Nätverk kan hjälpa dig på 5 olika språk
Jourtelefon: 08-646 10 70
Box 2019
103 11 Stockholm
Mäster Olofsgården, Stortorget 7, 2 tr
Gamla Stan, Stockholm
Fax: 08-4117855
azam@kninnet.org
www.kvinnet.org

Systerjouren Somaya

Box 5041
16305 Spånga
Jourtelefon: 08-795 95 91 /08-760 96 11
Fax: 08-760 96 11
systerjouren@spray.se
kvinnojouren@somaya.nu
www.somaya.nu

Terrafem

Enda rikstäckande jourtelefon för flickor och kvinnor med utländsk härkomst som erbjuder stöd på 30 språk
Besöksadress: Kungsholmsgatan 8
Postadress: Box 891, 10137 Stockholm
Kontorstelefon: 08-6430510
Jourtelefon: 020-521010
tjejjouren@terrafem.org
info@terrafem.org
www.terrafem.org

ROKS

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige
Hornsgatan 66, 1tr
118 21 STOCKHOLM
Telefon: 08-442 99 30
info@roks.se
www.roks.se

Sveriges Kvinnojourers Riksförbund

Bondegatan 40, 2 tr
116 33 Stockholm
Tel kansliet: 08-642 64 01
Fax: 08-642 64 07
kvinnojourernas@telia.com
www.kvinnojourernas.com

ROKS och Sveriges Kvinnojourers Riksförbund kan hänvisa dig till kvinnojourer över hela landet.

Nationellt Råd för Kvinnofrid är ett rådgivande organ för frågor som rör våld mot kvinnor. Det skall också vara ett forum där regeringen kan utbyta erfarenheter och idéer med företrädare för organisationer och forskare som är engagerade i frågor som rör våld mot kvinnor. Rådet skall uppmärksamma problemområden som behöver åtgärdas.

Nationell Råd för Kvinnofrid är inrättat för en tidsperiod av tre år.

Följande skrifter har tidigare utkommit:

- När man slår mot det som gör ont – våld mot kvinnor med funktionshinder, sept 2001
- Kommunerna som blundar för mäns våld mot kvinnor, nov 2001
- Han var väl inte alltid så snäll – våld mot äldre kvinnor, mars 2002
- Se till mig som liten är – när pappa slår mamma, april 2002
- Man slår! Vad gör man?, sep 2002

Ordförande: Jämställdhetsminister Margareta Winberg

Projektledare: Ingegerd Sahlström

Ledamöter: Gabriel Barqasho, Angela Beausang, Lars Gårdfeldt, Gun Heimer, Lars Jalmert, Leif Johansson, AnnCha Lagerman, Kicki Nordström, Gunnar Sandell, Eva-Britt Svensson och Barbro Westerholm.

© Nationellt Råd för Kvinnofrid, mars 2003

